

Thermische denaturering van asbestcement producten door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

26 januari 2005 / rapportnummer 1480-47

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
1043007

uw brief
9 november 2004

ons kenmerk
1480-46/Bb-wt

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Thermische denaturering van asbestce-
ment producten door Mineraal Cement
Recycling te Moerdijk

doorkiesnummer
(030) 234 76 03

Utrecht,
26 januari 2005

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u (als coördinerend bevoegd gezag) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Thermische denaturering van asbestcement producten door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

ir. A. van der Velden
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Thermische denaturering van asbestcement
producten door Mineraal Cement Recycling
te Moerdijk

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Thermische denaturering van asbestcement producten
door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Thermische denaturering van asbestcement producten door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (coördinerend) door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Thermische denaturering van asbestcement producten door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk,

de secretaris

HG de Brabander

ir. H.G. de Brabander

de voorzitter

A. van der Velden

ir. A. van der Velden

Utrecht, 26 januari 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. ACHTERGROND, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Achtergrond en doel.....	2
3.2 Beleidskader	2
3.3 Besluitvorming	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Voorgenomen activiteit	4
4.2 Uitvoeringsvarianten.....	6
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	7
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	8
5.1 Vrijkomen schadelijke deeltjes.....	9
5.2 Lucht	9
5.3 Geluid.....	9
5.4 Energie	9
5.5 Afvalwater.....	10
5.6 Overige milieueffecten.....	10
6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER.....	10

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 november 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 224 d.d. 19 november 2004
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Heijmans Milieu, Sloop en Recycling B.V., Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V. en Mineralfaser-Verwertungs-Gesellschaft mbH (MVG) hebben het voornemen een bedrijf voor asbestverwerking met de naam Mineraal Cement Recycling B.V. (MCR) op te richten. MCR zal jaarlijks 40.000 ton asbestcement producten (overwegend dakplaten, wandplaten en buizen) verwerken via een proces van thermische denaturering. De beoogde locatie voor het bedrijf is de huidige locatie van Heijmans op het bedrijventerrein Moerdijk. De daar aanwezige mobiele grondreinigingsinstallatie zal naar elders worden verplaatst. Voor het bedrijf is een Wm-revisievergunning van de provincie Noord-Brabant nodig, en wellicht ook een Wvo-revisievergunning van het waterschap Brabantse Delta. Voor deze vergunningen wordt milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Bij brief van 9 november 2004 heeft de provincie Noord-Brabant als coördinerend bevoegd gezag de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 19 november 2004².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De startnotitie geeft voor veel onderdelen aan wat in het MER aan de orde zal komen. De Commissie richt dit advies daarom op die onderwerpen die in het MER nadere uitwerking of een andere aanpak behoeven dan in de startnotitie. **Voor alle niet in dit advies genoemde onderwerpen kan de in de startnotitie voorgestelde aanpak richtlijn voor het MER zijn.**

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴ die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Uit het MER dient te blijken in hoeverre het risico bestaat dat er **asbestdeeltjes in het milieu** terechtkomen:
 - hetzij door logistieke handelingen (ontvangst, opslag en *handling*);
 - hetzij doordat het denatureringsproces onvoldoende werkt (met als gevolg dat er in de afgasstroom of de restafvalstroom asbestdeeltjes aanwezig zijn);
 - hetzij door calamiteiten in de logistieke handelingen of het denatureringsproces.
- Het MER moet informatie over de **kwaliteit en bruikbaarheid van het eindproduct** bevatten;
- Het MER moet inzicht geven in de mogelijkheden om het **energiegebruik** van het denatureringsproces zoveel mogelijk te beperken en moet daarbij ook weergeven of in het proces **biomassastromen** zullen worden verwerkt, zo ja welke biomassastromen dit dan zijn en op welke wijze zij worden ingezet.

Voor de overdracht van informatie in het MER aan besluitvormers, insprekers en anderen is een goede **samenvatting** essentieel. De samenvatting moet zelfstandig leesbaar zijn voor een brede doelgroep en dient een goede afspiegeling te zijn van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond en doel

De startnotitie geeft aan dat MCR zich ten doel stelt de asbestcementproblematiek in Nederland op te lossen door een nieuwe verwerkingstechniek toe te passen. Hierdoor kan het storten van asbestcementproducten vermeden worden. Geef in het MER aan waarop de beoogde verwerkingscapaciteit wordt gebaseerd. Geef ook aan of en zo ja welke doelen MCR ten aanzien van milieubescherming en -verbetering heeft.

3.2 Beleidskader

De startnotitie geeft reeds een compleet beeld van het relevante beleidskader. Neem het overzicht uit de startnotitie over in het MER en vermeld daarbij welke consequenties (zoals grenswaarden emissies, ruimtelijke beperkingen) elk van de genoemde onderdelen van het relevante beleidskader heeft voor het voornemen.

IPPC

Voor de voorgenomen activiteit zelf is geen IPPC-BREF⁵ beschikbaar. Ga na welke (in voorbereiding zijnde) BREF's voor onderdelen beschikbaar zijn en toets de voorgenomen activiteit aan de beschreven Best Available Techniques (BAT's).

BEES, BVA en NeR

In de startnotitie worden zowel het Besluit emissie-eisen stookinstallaties (BEES) als het Besluit verbranden afvalstoffen (BVA) als beleidskader genoemd. Op het ogenblik is nog niet duidelijk welk van de twee besluiten als kader voor de voorgenomen activiteit moeten worden gezien. Dit is onder andere afhankelijk van de eventueel toe te passen bijstook van biomassa en van de vorm waarin het te verwerken asbest wordt aangeleverd. Daarom adviseert de Commissie om in het MER het voornemen aan beide beleidskaders te toetsen.

Met name vanwege de mogelijke emissies van stof uit het proces is overigens ook toetsing aan de Nederlandse emissierichtlijnen Lucht (NeR) aan de orde.

Landelijk Afvalbeheerplan (LAP)

Het Landelijke Afvalbeheerplan (LAP) vermeldt als minimumstandaard voor het be- en verwerken van asbest:

*“De minimumstandaard voor asbest is storten. Het, door middel van thermische of chemische technieken, vernietigen van de asbestvezels is eveneens toegestaan”.*⁶

De Commissie concludeert hieruit dat de door MCR voorgenomen activiteit onder de minimumstandaard van het LAP valt. Het is dus niet nodig dat MCR via een levenscyclusanalyse (LCA) aantoont dat het denatureringsproces minstens even hoogwaardig is als de minimumstandaard.

Voor de voorgestelde thermische denaturering is echter in het MER voor het LAP geen LCA uitgevoerd. Daardoor is niet duidelijk is hoe verschillende milieuaspecten van thermische denaturering moeten worden beoordeeld ten opzichte van andere wel in het MER voor het LAP onderzochte verwerkingstechnieken, met name sinteren. De Commissie verwacht dat het alleen het energiegebruik een belangrijk verschil te zien geeft tussen de in het MER voor het LAP onderzochte technieken en thermische denaturering. Daarom wordt in paragraaf 5.4 van dit advies geadviseerd om het specifieke energiegebruik van thermische denaturering te vergelijken met het specifieke energiegebruik van de technieken uit het MER voor het LAP.

3.3 Besluitvorming

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor een Wm- en indien van toepassing een Wvo-revisievergunning. Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdpad deze vergunningverleningen geschieden en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁵ IPPC-BREF staat voor Integrated Pollution Prevention and Control Best Available Techniques Reference document, uitgegeven door de Europese Commissie.

⁶ LAP, deel 2, sectorplannen p126-127.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

Beschrijf de voorgenomen activiteit voor de volgende onderdelen:

- acceptatieprocedure voor asbestcementproducten;
- ontvangst, opslag en *handling* van de asbestcementproducten;
- het denatureringsproces;
- nabewerking van het gedensureerde product;
- controle, opslag en afvoer van het gedensureerde eindproduct;
- ontvangst, opslag en *handling* van de bij te stoken stoffen.

Geef daarbij aan welke preventieve en mitigerende maatregelen worden getroffen, zoals voorzieningen om emissies naar lucht of water te voorkomen of te verminderen, en de (reeds aanwezige) voorzieningen om verontreiniging naar de bodem te voorkomen.

Onderstaand specificereert de Commissie waar nodig de hierboven bedoelde beschrijving van de voorgenomen activiteit.

Twee capaciteitsvarianten

Volgens de startnotitie zal een Wm-vergunning worden aangevraagd voor een verwerkingscapaciteit van 40.000 ton asbesthoudende producten per jaar. Het streven is echter om binnen afzienbare termijn de verwerkingscapaciteit op 80.000 ton per jaar te brengen. De Commissie adviseert om in het MER bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit, alternatieven/varianten en gevolgen voor het milieu telkens beide situaties weer te geven, dus zowel de aanvangscapaciteit als de dubbele eindcapaciteit.

Acceptatieprocedure

De startnotitie geeft aan dat ernaar gestreefd wordt zo min mogelijk op de locatie in Moerdijk verpakkingen te openen. Voorzien wordt onder andere in een protocol waaraan op de verpakkingslocatie voldaan zal moeten worden.

Beschrijf de in te zetten acceptatieprocedure, inclusief bovenbedoeld protocol voor verpakken elders. Toon aan dat voldaan wordt aan de randvoorwaarden van het volgens het Landelijk Afvalbeheerplan in acht te nemen rapport *De Verwerking Verantwoord* (DVV). Maak in het MER verder duidelijk hoe de acceptatieprocedure rekening houdt met de volgende gevallen:

- de asbesthoudende producten worden aangeleverd **in beschadigde verpakking**, hetgeen onmiddellijk het risico van het vrijkomen van asbestdeeltjes inhoudt;
- de aan te leveren asbesthoudende producten bevatten **verontreinigingen** die de kwaliteit van het eindproduct of van de af te voeren rookgassen negatief beïnvloeden; ook is het denkbaar dat andere verontreinigde materialen mee verpakt worden;
- de uitwerking van de **worst case situaties** (zie ook verderop onder kwaliteit van het denatureringsproces en het eindproduct) toont mogelijk aan dat sommige batch-samenstellingen vermeden moeten worden of een aanpassing in het verwerkingsproces vereisen; beschrijf in dat geval hoe gewaarborgd wordt dat deze batches herkend worden in de acceptatieprocedure.

Ontvangst, opslag en handling van asbesthoudende partijen

Geef de stappen die aangeleverde partijen op het terrein doorlopen. Geef hierbij aan op welke wijze uitwerking wordt gegeven aan regelgeving voor de omgang met asbesthoudende materialen en welke maatregelen getroffen worden om het vrijkomen van asbestdeeltjes te voorkomen.

Denatureringsproces, kwaliteit van het proces en het eindproduct

Beschrijf in het MER het principe van het denatureringsproces en de wijze waarop MCR dit proces zal gaan toepassen.

Gezien de schadelijke gezondheidseffecten die asbestdeeltjes kunnen hebben, dient gewaarborgd te worden dat het risico dat asbestdeeltjes in het milieu terecht komen minimaal is. Dit kan in het MER gebeuren door de kwaliteit van het proces te beschrijven voor een aantal *worst case* situaties.

Beschrijf in het MER de voorgenomen thermische cyclus. Beschrijf de samenstelling van batch(es) te verwerken asbesthoudende producten in *worst case* situaties. Deze *worst case* situaties omvatten volgens de Commissie in ieder geval:

- een zeer dichte stapeling van asbestcementplaten;
- *big-bags* met reeds gebroken materiaal dicht op elkaar gepakt;
- een zeer dichte stapeling van asbestcement leidingmateriaal.

In bovenstaande gevallen is het namelijk de vraag of de verwerkingstemperatuur tot in de kern kan doordringen, zodat het asbest gedeneureerd kan worden. Beschouw hierbij zowel materiaal met 10-15% chrysotielasbest als materiaal met 10-15% chrysotielasbest en 0,1-5% crocidolietasbest, aangezien beide typen materiaal veel voorkomen.

Geef verder aan of er nog andere *worst case* situaties denkbaar zijn en werk die overeenkomstig uit.

Daarnaast dienen ook de volgende *worst case* situaties, die incidenteel kunnen voorkomen, beschouwd te worden:

- materiaal met hoge concentraties aan asbest, zoals kunstmarmer met 20-50% aan chrysotielasbest en rioolleidingen met 15-30% chrysotielasbest en 5-10% crocidolietasbest (dit materiaal kan vermengd zijn in standaard asbestcement producten);
- amosiethoudend plaatmateriaal (*Nobranda*) met 30-60% amosietasbest (dit plaatmateriaal wordt soms als asbestcement verwijderd en kan als zodanig in de oven terecht komen).

Beschouw de beschreven *worst case* situaties bij een maximale batchgrootte die in de praktijk toegepast zal gaan worden. Dat wil zeggen de grootst mogelijke stapeling van asbestcementplaten en/of leidingmateriaal en de grootst mogelijke *big bags*.

Geef aan in welke mate de asbestvezels batches in bovenstaande *worst case* situaties bij de voorgestelde thermische cyclus hun gevaarlijke eigenschappen hebben verloren. Gebruik hierbij zoveel mogelijk praktijkinformatie van de installatie van MVG in Hockenheim (Duitsland).

Het denatureringsproces zal moeten worden gestuurd door de kwaliteit van het product te controleren. Deze productcontrole heeft tevens een functie bij de vrijgave en beoordeling van de bruikbaarheid van het eindproduct.

Beschrijf hoe in de praktijk kan worden bepaald dat de veronderstelde kwaliteit en bruikbaarheid van het eindproduct inderdaad wordt bereikt. Geef onder andere aan:

- hoe de monsternamen worden uitgevoerd (steekproefgrootte en -frequentie, monsternamenposities, selectief (*worst case*) of aselectief, van het materiaal voor vermalen en/of steekproefsgewijs van het eindproduct na vermalen).
- welke analysetechnieken zullen worden toegepast (polarisatiemicroscopie, fase-contrastmicroscopie; elektronenmicroscopie; röntgendiffractie);
- de goed- en afkeurcriteria bij de gebruikte technieken.

Maak hierbij gebruik van de resultaten van reeds uitgevoerd en nog nader uit te voeren laboratoriumonderzoek.

Vermeld ook welke waarborgen voorzien worden om te allen tijde het vrijkomen van asbestdeeltjes te voorkomen, ook bij storingen in het proces of bij minder functioneren van de reinigingsinstallatie. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan Hepa-filters als tweedelijnsopvangsysteem.

Nabewerking, controle, opslag en afvoer gedenateerd product

Geef de processtappen die het product van het denatureringsproces doorloopt. De controle van het eindproduct is hierboven reeds behandeld in samenhang met de kwaliteit van het proces.

Ontvangst, opslag en handling van de bij te stoken stoffen

Geef de processtappen die de bij te stoken producten doorlopen. Beschrijf de in te zetten

Beschrijf de in te zetten acceptatieprocedure. Toon aan dat voldaan wordt aan de randvoorwaarden van het volgens het Landelijk Afvalbeheerplan in acht te nemen rapport *De Verwerking Verantwoord* (DVV).

Waterzuivering

Beschrijf de voorziene afvalwaterbehandelingsinstallaties, met name in relatie tot het afvalwater van een eventuele natte gasreiniging.

Risico's

Maak ten behoeve van het MER een risicoanalyse. Zowel door interne als door externe oorzaken kunnen verstoringen of ongevallen optreden. Voorbeelden zijn:

- verstoringen van het reguliere proces in de oven (temperatuurafwijkingen, explosies, onvoorziene productstromen);
- er kan brand op het opslagterrein ontstaan.

Geef aan in hoeverre deze en eventueel andere mogelijke verstoringen leiden tot beheersbare dan wel tot onbeheersbare situaties (calamiteiten).

4.2 Uitvoeringsvarianten

De keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuargumenten voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

In de startnotitie wordt aangegeven dat er technische uitvoeringsvarianten zullen worden onderzocht voor capaciteit, emissies, afvalwater en huisvesting (inclusief opslag). In aanvulling daarop adviseert de Commissie in het MER de volgende uitvoeringsvarianten uit te werken, omdat deze mogelijk bouwstenen zijn voor het meest milieuvriendelijke alternatief (mma).

Energie

Het energiegebruik zal een belangrijk milieueffect – en overigens ook een belangrijke kostenpost – van de inrichting zijn. Daarom dient in het MER nagegaan te worden welke mogelijkheden er zijn om het energiegebruik te optimaliseren (inclusief eventuele vormen van (rest)warmteterugwinning), met behoud van voldoende kwaliteit van het eindproduct.

Geef in het MER van de volgende uitvoeringsvarianten de energiebalans, zodat het mogelijk is deze varianten wat betreft het specifieke energiegebruik (m³ a.eq. per ton eindproduct) onderling te vergelijken:

- de in de startnotitie voorgestelde stolpoven (*Moving Hood Oven*) met een capaciteit van 40.000 ton asbesthoudend materiaal per jaar;
- een geoptimaliseerde tunneloven met een verwerkingscapaciteit van 40.000 ton per jaar, vergelijkbaar met de verwerkingswijze die op het ogenblik wordt toegepast door MVG in Hockenheim (Duitsland);
- verwerking in twee stolpovens van ieder 20.000 ton asbesthoudend materiaal per jaar), waarbij gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden tot energie-integratie die dit concept biedt;

Indicatief moet worden aangegeven welk energiegebruik zou horen bij deze uitvoeringsvarianten bij een capaciteit van 80.000 ton asbestproducten per jaar.

Ga daarnaast na welke mogelijkheden er zijn voor warmte-uitwisseling met de omgeving.⁷

Inzet biomassa

De startnotitie vermeldt als optie het gebruik van biomassa als alternatieve brandstof.

- Geef in het MER aan welke specifieke soorten biomassa (A-hout, B-hout, andere biomassa-types) mogelijk als brandstof gebruikt worden in het gekozen proces.
- Beschrijf de daarbij behorende in aanmerking komende conversietechnieken (bijvoorbeeld directe (poeder)verbranding, vergassing). Geef ook het temperatuurtraject waarin de biomassa wordt ingezet en het energetisch rendement. Bij de berekening van het energetische rendement dient niet alleen het directe thermische rendement in de oven te worden bepaald, maar ook de energie die mogelijk wordt gebruikt is ter voorbereiding van de biomassa-brandstof.
- Geef ook aan welk percentage aardgasvervanging door biomassa-brandstof mogelijk is, en welke CO₂-emissiereductie dit inhoudt.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en zoveel mogelijk binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

⁷ Havenschap Moerdijk (inspraakreactie 2) stelt voor te onderzoeken in hoeverre bepaalde restwarmte van het industrieterrein geschikt is om te kunnen toepassen bij de asbestverwerking.

Het mma kan worden samengesteld uit de in het MER beschreven voorgenomen activiteit en de voor de verschillende onderdelen uitgewerkte uitvoeringsvarianten. Volgens de Commissie moet het mma gericht zijn op het bereiken van een geborgde nul-emissie van asbest, de productie van een goed eindproduct en het mitigeren van het belangrijkste negatieve milieu-effect, te weten het energiegebruik. Dit betekent dat bij het samenstellen van het mma rekening gehouden moet worden met de volgende criteria:

- de kwaliteit en robuustheid van het denatureringsproces;
- de uitvoerbaarheid en zekerheid van de bijbehorende acceptatieprocedure;
- de kwaliteit en bruikbaarheid van het eindproduct;
- het specifieke energiegebruik.

Verdere aandachtspunten bij de ontwikkeling van het mma zijn:

- optimalisatie van de logistiek van te verwerken materialen en van het eindproduct;
- minimalisering van de geluidsproductie door de inrichting;⁸
- optimalisering van de afvalwaterverwerking.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. In de referentie zal het huidige grondreinigingsbedrijf van de locatie vertrekken, zodat uitgegaan kan worden van een lege kavel op bedrijventerrein Moerdijk.

Daarnaast kan ook de huidige vergunde situatie als referentie in het MER worden opgenomen, zodat voor de omliggende bedrijven duidelijk wordt welke veranderingen ten opzichte van de huidige situatie te verwachten zijn.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen.

De startnotitie geeft voor veel milieuaspecten aan welke milieugevolgen in het MER beschreven zullen worden. Onderstaande richtlijnen zijn hierop een aanvulling. Voor de milieueffecten die hieronder niet genoemd worden, heeft de Commissie geen aanvullende opmerkingen ten opzichte van de door de startnotitie aangekondigde effectbeschrijving.

⁸ Het Havenschap Moerdijk (inspraakreactie 2) vindt het gebruik van water en/of rail serieuze opties en noemt geluid een belangrijk issue.

5.1 Vrijkomen schadelijke deeltjes

Geef aan in hoeverre het vrijkomen van asbestdeeltjes en eventueel andere schadelijke deeltjes (zoals cristoballiet, wollastoniet en kwarts) kan worden verwacht. Maak daarbij onderscheid tussen de normale bedrijfsvoering en de in de risicoanalyse onderscheiden verstoringen en ongevallen.

Besteed ook aandacht aan de mogelijkheid van het vrijkomen van schadelijke deeltjes en vezels uit de ovenbekleding.⁹

5.2 Lucht

Geef een prognose van de emissies (zowel concentraties als vracht) van alle componenten die in de rookgassen van de installatie aanwezig kunnen zijn, afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden. Als parameters gelden daarbij:

- de gebruikte brandstof;
- de verwerkte afvalstromen (inclusief de verpakking);
- de fase in het proces.

Geef ook aan gedurende welke tijd bedoelde situaties kunnen voorkomen.

Voor zover relevant dienen de emissies te worden gebruikt in verspreidingsmodellen, waarmee de immissieconcentraties van de betreffende stof in de omgeving wordt berekend. De berekende immissieconcentraties dienen te worden getoetst aan de grenswaarden van het Besluit Luchtkwaliteit. Hierbij dient tevens de eventuele voorbelasting van de betreffende stof in de berekening te worden betrokken.

De berekeningen worden als relevant beschouwd, indien er een waarneembare beïnvloeding van de achtergrondconcentratie te verwachten is.

Naast de hierboven aangegeven emissieschatting onder normale bedrijfsomstandigheden (met inbegrip van de *worst case* situaties) dient tevens een schatting te worden gegeven van de emissies in het geval dat de aangeleverde partij verontreinigingen bevat (zie ook in 4.1 onder acceptatieprocedure).

5.3 Geluid

De startnotitie geeft aan dat de geluidsbelasting zal worden berekend en worden getoetst aan de geluidsbelasting op de zone van industrieterrein Moerdijk. Geef de bestaande zoneringscontouren van bedrijventerrein Moerdijk en de rekenresultaten *op kaart* weer. Geef daarnaast de geluidsbelasting op een aantal in de directe omgeving van de locatie gelegen punten. Geef eventuele ontwikkelingen aan in de omgeving, die van invloed zijn op de ligging van de geluidcontouren.

5.4 Energie

Geef van voorgenomen activiteit, uitvoeringsvarianten en meest milieuvriendelijke alternatief:

- het energiegebruik in m³ a.eq. per ton eindproduct;
- de bijbehorende CO₂-uitstoot.

⁹ Hierop wordt gewezen door de Vereniging Milieugroep Moerdijk (inspraakreactie 1).

Maak de door de inzet van biomassa te realiseren besparing op brandstoffen afzonderlijk zichtbaar. Geef ook de bijbehorende CO₂-reductie en het aandeel duurzame energie.

Vergelijk het gevonden specifieke energieverbruik van het denatureringsproces met het specifieke energieverbruik van de technieken die in het MER voor het LAP voor de be- of verwerking van asbest onderzocht zijn. Betrek in deze vergelijking indien relevant de verschillen in de bruikbaarheid van het eindproduct van de verschillende technieken.

5.5 Afvalwater

Afvalwaterstromen

Geef een overzicht van de (afval)waterstromen die binnen de inrichting vrijkomen. Te onderscheiden zijn:

- bedrijfsafvalwaterstromen, zoals mogelijk proceswater, spoel- en schrobwater;
- regenwater afkomstig van terrein- en dakoppervlak, te onderscheiden naar niet-verontreinigd, mogelijk verontreinigd en verontreinigd regenwater;
- huishoudelijk afvalwater;
- ketel-/spoelwaterspui;
- overige afvalwaterstromen.

Geef met name aan óf er daadwerkelijk afvalwater (inclusief verontreinigd regenwater) ontstaat. Houd daarbij rekening met een eventuele noodzaak tot (natte) afgasreiniging.

Beschrijf deze stromen kwantitatief en kwalitatief, met in ieder geval gehalten en vrachten van organochloorverbindingen en pak's (afkomstig van verpakking en biobrandstof).

5.6 Overige milieueffecten

Geef globaal aan wat de toepassing zal kunnen zijn van het eindproduct. Geef aan voor welke (bouw)materialen het eindproduct een alternatief zal zijn, en welke vermindering van het verbruik van grondstoffen het gevolg zal zijn.

Geef de gevolgen voor het milieu in het geval van calamiteiten (zie 4.1 onder risico's).

6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de voorgenoemde activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenoemde activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven. Dit geldt met name voor de verschillende energievarianten: de Commissie adviseert in het MER de additionele investeringen af te zetten tegen de te bereiken lagere exploitatiekosten.

Leemten in informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;

Evaluatieprogramma

De provincie Noord-Brabant en het waterschap Brabantse Delta moeten bij het afgeven van de vergunningen aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat MCR in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 november 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie Noord-Brabant

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	12 NOV. 2004
nummer	
dossier	1480-1 ^e /my 3
afzender	HL/bib/jw

Commissie voor de Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH. UTRECHT

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's
Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
Bank ING 67.45.60.043

VERZONDEN 11 NOV. 2004

Onderwerp

Startnotitie Milieu-effectrapport (MER)
Wet milieubeheer (artikel 7.12).

Geachte dames en heren,

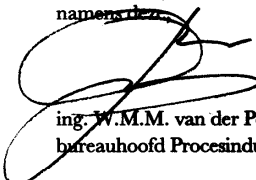
Hierbij zenden wij u, mede namens het dagelijks bestuur van het waterschap Brabantse Delta, de Startnotitie inzake het MER voor thermische denaturering van asbestcement producten aan de Middenweg 1 te Moerdijk .
Deze is op 5 november 2004 bij ons ingekomen.

De Startnotitie zullen wij op 19 november 2004 bekend maken in de dagbladers en de Nederlandse Staatscourant.
Een exemplaar van de daartoe strekkende kennisgeving treft u hierbij aan.

Wij verzoeken u ons te adviseren over de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het MER.

Voor informatie kunt u zich wenden tot de behandelend ambtenaren, mevrouw J. Dieden of de heer J. Ditters van ons bureau Procesindustrie en Afvalverwerking.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens de

ing. W.M.M. van der Pennen,
bureauhoofd Procesindustrie en Afvalverwerking.

Bijlage:
1 x kennisgeving
6 x startnotitie

Datum

9 november 2004

Ons kenmerk

1043007

Uw kenmerk

Contactpersoon

A. Dieden / J. Ditters

Directie

Ecologie

Telefoon

(073) 6818604 /

(073) 6812609

Fax

(073) 6123565

Bijlage(n)

2

E-mail

JDitters@brabant.nl

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis of met de treintaxi.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 224 d.d. 19 november 2004

Provincie Noord-Brabant

Milieueffect- rapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken, mede namens het dagelijks bestuur van het waterschap Brabantse Delta, het volgende bekend.

Mineraal Cement Recycling BV heeft op 5 november 2004 een Startnotitie ingediend als eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een Milieueffectrapport (MER) voor thermische denaturering van asbestcement producten. Het op te stellen MER is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen activiteiten voor het fysieke milieu zichtbaar te maken.

Naar aanleiding van de Startnotitie, waarin de initiatiefnemer in grote lijnen aangeeft wat hij voornemens is, en de ingekomen reacties en het advies van de commissie, moeten door de bevoegde gezagen richtlijnen worden opgesteld, die door de initiatiefnemer bij het opstellen van het MER in acht moeten worden genomen.

De Startnotitie ligt met ingang van 22 november 2004 tot en met 20 december 2004 ter inzage in het gemeentehuis, bij het Gemeentelijk Informatie Centrum, Pastoor van Kessellaan 15 in de kern van Zevenbergen, maandag tot en met donderdag van 8.30 tot 17 uur, vrijdagmorgen van 8.30 tot 12 uur, alsmede donderdagavond van 18 tot 20 uur.

Ook is het mogelijk de stukken in te zien in het Provinciehuis van Noord-Brabant, Brabantlaan 1 te 's-Hertogenbosch. U kunt daarvoor contact opnemen met de heer J. Ditters van het bureau Procesindustrie en Afvalverwerking van de directie Ecologie ((073) 681 26 09).

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.14 van de Wet milieubeheer wordt eenieder in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken over de te geven richtlijnen. De opmerkingen kunnen tot en met 20 december 2004 worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch. Daarbij kan worden verzocht persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in deze fase slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende de door de bevoegde gezagen te maken richtlijnen voor het opstellen van het MER.

Het MER zal te zijner tijd tegelijk met de aanvragen om vergunningen krachtens de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren ter inzage worden gelegd.

's-Hertogenbosch, november 2004

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Heijmans Milieu, Sloop en Recycling B.V., Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V. en Mineralfaser-Verwertungsgesellschaft mbH. Het door de initiatiefnemers op te richten bedrijf zal de naam Mineraal Cement Recycling B.V. (MCR) krijgen.

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant; mogelijk ook het dagelijks bestuur van het waterschap Brabantse Delta

Besluit: Wm-vergunning; mogelijk ook Wvo-vergunning

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C18.2; C21.5

Activiteit: het oprichten van een verwerkingsinstallatie op bedrijventerrein Moerdijk, waarin jaarlijks 40.000 ton (op termijn mogelijk 80.000 ton) asbest-cementproducten (overwegend dakplaten, wandplaten en buizen) in een proces van thermische denaturering verwerkt zal worden.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 19 november 2004

richtlijnenadvies uitgebracht: 26 januari 2005

Bijzonderheden:

In het richtlijnenadvies noemt de Commissie als hoofdpunten dat het MER:

- duidelijk moet maken in hoeverre het risico bestaat dat er asbestdeeltjes in het milieu terechtkomen;
- informatie over de kwaliteit en bruikbaarheid van het eindproduct moet bevatten;
- inzicht moet geven in de mogelijkheden om het energiegebruik te beperken en biomassa in te zetten;
- voorzien moet zijn van een goede samenvatting.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. A.J. Dragt

ir. H.E.M. Stassen

drs.ing. P.C. Tromp

ir. A. van der Velden (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: ir. H.G. de Brabander

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20041218	Vereniging Milieugroep Moerdijk	Moerdijk	20041223
2.	20041207	Havenschap Moerdijk	Moerdijk	20041223

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Thermische denaturering van asbestcement producten door Mineraal Cement Recycling te Moerdijk

Heijmans Milieu, Sloop en Recycling, Reststoffenunie Waterleiding-bedrijven en Mineralfaser-Verwertungs-Gesellschaft (MVG) hebben het voornemen een bedrijf voor asbestverwerking met de naam Mineraal Cement Recycling (MCR) op te richten. MCR zal op een locatie op bedrijventerrein Moerdijk jaarlijks 40.000 ton (op termijn mogelijk 80.000 ton) asbestcement producten verwerken via een proces van thermische denaturering. Hiervoor is een Wm-vergunning van de provincie Noord-Brabant nodig, en wellicht ook een Wvo-vergunning van het waterschap Brabantse Delta. Voor deze vergunningen wordt milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN 90-421-1449-5